

Lesmateriaal

NIVEAU: VMBO

Lesmateriaal 2.0

Op het snijvlak van politiek en nieuwe media

Nog niet zo lang geleden gingen partijleden in campagnetijd de straat op om folders uit te delen of met een kraampje op een koud en winderig winkelplein te staan. De plakploeg deed zijn ronde voor de posters en politici gingen op het juiste ogenblik de markt op om de laatste kiezers voor zich te winnen. Voor Maatschappijleer betekende dit dat docenten vmbo-leerlingen verkiezingsposters konden laten analyseren (zie de bijdrage van Christine Elout in *Maatschappij & Politiek* van mei 2010¹) of een wat sterkere vmbo-gl/tl-klas stukjes uit verkiezingsprogramma's konden laten vergelijken. Een kieskompas was vaak te lastig voor vmbo'ers, omdat de vraagstelling veel voorkennis en een forse woordenschat vereist.

Nu hengelen politici met Twitter, Facebook, YouTube en Hyves naar de aandacht van de kiezer. Ze sturen twitterberichten de wereld in, soms met triviale mededelingen, om te laten zien dat ze ook maar gewone mensen zijn: 'We eten rijst met saté², of zetten een krabbeltje op Hyves om contact te zoeken met de wereld buiten de Haagse stolp. Kortom: politici hebben de nieuwe media ontdekt (of is het juist andersom?). Deze ontwikkeling biedt aardige mogelijkheden voor *Lesmateriaal 2.0*.

Non-verbale communicatie

Inmiddels is het begrip *televisiedemocratie* ook in de lesmethoden doorgedrongen. Voor veel vmbo'ers is een politiek debat niet alleen saai (pratende hoofden), maar ook veel te ingewikkeld. In de woorden van een leerling uit een basiskadergroep: 'What the f*** zijn koopkrachtplaatjes?' Een televisiedebat laat echter ook non-verbale communicatie zien en dat biedt houvast voor andere benaderingen in de les. Bespreek met de leerlingen wat non-verbale communicatie is en laat ze in kwartet in een paar minuten bedenken welk non-verbaal gedrag een echte leider/politicus moet tonen. Denk aan kenmerken als: rechtop staan, goed in de camera kijken, ondersteunende handgebaren, energiek ogen, passende kleding, ernstige blik. Stel met de klas een top vijf van non-verbale gedragskenmerken samen. Laat vervolgens via YouTube³ een paar minuten van een lijsttrekkersdebat zien (zonder geluid!) en laat de leerlingen de items van de top vijf turven. Succes is verzekerd. Opeens valt het leerlingen op dat Geert Wilders nauwelijks recht in de camera kijkt, Job Cohen vaak met de schouders naar voren gebogen staat (en dus kwetsbaar oogt) en dat de overhemdboorden van Mark Rutte te ruim zijn. Laat de leerlingen noteren wie het krachtigst overkwam en waarom ze dat vonden. Besluit de les met een kort klassengesprek/onderwijsleergesprek.

Inhoud of mens

Minstens de helft van mijn leerlingen heeft een BlackBerry en bijna tweederde twittert. Dat is een mooi houvast om het thema Politiek aan nieuwe media te koppelen en zo op een eigentijdse manier onder de aandacht van de leerlingen te brengen. Zo is van Maxime Verhagen en Geert Wilders bekend dat zij veel twitteren.

Laat de leerlingen hier een keer een analyse van maken, bijvoorbeeld ten behoeve van een praktische opdracht.

De namen van vijf politici kunnen aan leerlingen van vmbobasisniveau worden gegeven om hun *basic twitter*-kenmerken te laten uitpluizen: 'Wie van deze vijf heeft de meeste volgers en hoeveel twitteraars volgen zij zelf?', 'Wie twittert het langst?', 'Wie twittert het meest?', 'Is het profiel van hun twitterpagina persoonlijk of standaard?' en 'Denk je dat twitteren helpt meer stemmen van jongeren te trekken?'

Voor wat sterkere groepen van kader- en gl/tl-niveau kan dieper op de tweets zelf worden ingegaan. Laat hen enkele dagen een politicus volgen en de betreffende tweets analyseren. Denk enerzijds aan taalgebruik ('Wie is het grofst?', 'Wie is het helderst?') en anderzijds aan de inhoud ('Zijn de tweets vaker politiek van aard of juist persoonlijk?', 'Zijn de politieke tweets goed te volgen of veel te lastig?'). Laat ten slotte analyseren of de tweets echt iets toevoegen of alleen maar zijn gepost om überhaupt iets te twitteren en 'mee te doen'. Laat ze dit in een werkstuk uitwerken (presenteren in groepsvorm kan natuurlijk ook).

Vriend

Regelmatig word ik door leerlingen uitgenodigd om *vriend* op Hyves te worden, als zij – tot hun verbazing! – eenmaal hebben ontdekt dat ik ook een Hyves-pagina heb. Dat ook politici Hyves of Facebook gebruiken en dat je *vriend* van hen kan worden is voor hen bijna ondenkbaar. Zo heeft Emile Roemer een goed bijgehouden Hyves-pagina waarop hij regelmatig berichten en filmpjes zet, is Jolande Sap er net mee begonnen en is Mark Rutte al nestor op dit medium.

Laat leerlingen uitzoeken welke politici een Hyves- of Facebook-pagina hebben en laat ze vervolgens beoordelen welke politicus het meeste werk van die pagina maakt.

Rappen met Piet Hein Donner

Minister Piet Hein Donner heeft geen Hyves-pagina, maar is wel met een rap op YouTube te vinden⁴: 'Ik ben Donner van Justitie'. Leg in de klas uit wie Piet Hein Donner is en vertoon de rap. Spreekt dit de leerlingen aan? Waarom wel of juist niet? Wat vinden zij ervan dat politici hun muzikale domein betreden? In een veilige groep kunnen leerlingen (in duo's) ook zelf een rap over een politiek thema maken. De combinatie van politiek en rap leent zich uitstekend voor een onderwijsleergesprek of als opstapje voor het thema Politiek. ◀

Douwe van Domselaar

Douwe van Domselaar is docent Maatschappijleer en Maatschappijleer 2 op het Don Bosco College in Volendam.

Noten

1. Christine Elout, 'Lesmateriaal Verkiezingsaffiches', in: *Maatschappij & Politiek*, 41 (mei 2010) nr. 3, pp.18–19
2. Legendarische tweet van Maxim Verhagen tijdens de kabinetscrisis op 15 januari 2010.
3. Zoek op YouTube op zoekwoorden als: *lijsttrekkers debat, verkiezingsdebat, Nederland kiest*, enzovoorts.
4. www.youtube.com/watch?v=jmLEt5oI5i8

Hyves-pagina's van politici

<http://emileroemer.hyves.nl>

<http://jolandesap.hyves.nl>

<http://mark-rutte.hyves.nl>